

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Затверджую:
В.о. ректора ЦНТУ
Андрій КИРИЧЕНКО

Протокол ПК № 2 від «10» 03 2026 року

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування для вступу на навчання
для здобуття освітнього ступеня **магістра**
за освітньо-професійною програмою
«Інноваційна економіка»
спеціальності **С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини**
(за спеціалізаціями)»
галузі знань **С «Соціальні науки, журналістика,**
інформація та міжнародні відносини»

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Освітньо-професійна програма	«Інноваційна економіка»
Освітній ступінь	«Магістр»
Спеціальність	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»
Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Гарант освітньої програми,
на яку здійснюється вступ к.е.н., проф. Марія БУГАЄВА

Завідувач кафедри
економіки, підприємництва
та готельно-ресторанної д.е.н., проф. Володимир ЗАЙЧЕНКО
справи ЦНТУ

АНОТАЦІЯ

Програма фахового вступного випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «Магістр» за освітньо-професійною програмою **«Інноваційна економіка» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»** розроблена фаховою атестаційною комісією за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» відповідно до Програми предметного тесту з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового вступного випробування, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.02.2022р. №153.

Фахове вступне випробування для вступу на навчання передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми **«Інноваційна економіка» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»** другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі набутих компетентностей та програмних результатів навчання у сфері мікроекономіки, макроекономіки, економіки підприємства, системи міжнародних економічних відносин, достатніх для продовження навчання за програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Фахове вступне випробування проводиться у формі письмових тестових завдань, які об'єктивно визначають рівень підготовки абітурієнтів та включає блок питань за наступними фаховими напрямками: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Система міжнародних економічних відносин».

Організація вступного випробування здійснюється згідно з Правилами прийому до Центральноукраїнського національного технічного університету в 2025 році.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступний іспит складається з 140 тестових завдань однакової складності. Вірна відповідь оцінюється в 1 бал із подальшим переведенням у шкалу 100-200 балів відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1. – Таблиця переведення тестових балів ЄФВВ у шкалу 100-200 балів

Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200	Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200	Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200
35	100	71	148	107	183,5
36	101	72	149	108	184
37	102	73	150	109	184,5
38	103	74	151	110	185
39	104	75	152	111	185,5
40	105	76	153	112	186
41	106	77	154	113	186,5
42	107	78	155	114	187
43	108	79	156	115	187,5
44	109	80	157	116	188
45	110	81	158	117	188,5
46	111	82	159	118	189
47	112	83	160	119	189,5
48	113,5	84	161	120	190
49	115	85	162	121	190,5
50	116,5	86	163	122	191
51	118	87	164	123	191,5
52	119,5	88	165	124	192
53	121	89	166	125	192,5
54	122,5	90	167	126	193
55	124	91	168	127	193,5
56	125,5	92	169	128	194
57	127	93	170	129	194,5
58	128,5	94	171	130	195
59	130	95	172	131	195,5
60	131,5	96	173	132	196
61	133	97	174	133	196,5
62	134,5	98	175	134	197
63	136	99	176	135	197,5
64	137,5	100	177	136	198
65	139	101	178	137	198,5
66	140,5	102	179	138	199
67	142	103	180	139	199,5
68	143,5	104	181	140	200
69	145	105	182		
70	146,5	106	183		

**ЗМІСТ ПРОГРАМИ предметного тесту
з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового вступного
випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за
ОПП «Інноваційна економіка»**

Перелік тем та їх зміст з розділу «МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Основи мікроекономіки та використання ресурсів

1.1. Предмет і ключові функції мікроекономіки. Рівні дослідження економічних процесів: макро-, мікро-, мезо- та мегаекономіка.

1.2. Обмеженість ресурсів та необхідність вибору. Межа виробничих можливостей (крива трансформації). Сутність альтернативної вартості. Критерії економічної ефективності.

1.3. Методи економічного аналізу. Використання граничних показників. Розмежування номінальних і реальних змінних. Поняття позитивної та нормативної економіки.

2. Ринковий механізм: попит, пропозиція та рівновага

2.1. Ринковий попит та закон попиту. Аналіз чинників, що впливають на зміну попиту та його обсяг. Нецінові фактори попиту.

2.2. Еластичність попиту: види та значення. Зв'язок цінової еластичності та загального виторгу підприємства. Тлумачення значень коефіцієнтів еластичності.

2.3. Пропозиція та закон пропозиції. Аналіз чинників впливу на пропозицію. Нецінові фактори та цінова еластичність пропозиції.

2.4. Стан ринкової рівноваги. Визначення рівноважної ціни та кількості товару. Поняття надлишку виробника та споживача. Вплив змін попиту і пропозиції на ринкову ситуацію.

2.5. Регулювання ринку державою. Наслідки встановлення максимальних і мінімальних цін. Вплив непрямих податків, дотацій і субсидій на стан покупців і продавців. Суспільні втрати при втручанні у ринковий механізм.

3. Економічна поведінка споживача

3.1. Корисність в економіці та її вимірювання. Сукупна і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності.

3.2. Раціональний вибір споживача. Стан рівноваги споживача та правило її досягнення при виборі набору благ.

3.3. Використання кривих байдужості в аналізі переваг. Гранична норма заміщення ресурсів. Карта кривих байдужості.

3.4. Бюджетні обмеження та можливості покупця. Визначення рівноваги споживача з позицій порядкового підходу. Реакція на зміну цін і доходів. Лінії «дохід - споживання» та «ціна - споживання».

4. Виробництво та витрати підприємства

4.1. Підприємство як суб'єкт мікроекономіки. Технологія та організація виробництва. Поняття та характеристики виробничої функції. Виробництво з одним змінним фактором. Закон спадної граничної продуктивності. Взаємозв'язок сукупного, середнього та граничного продукту.

4.2. Виробництво з двома змінними факторами. Сутність ізокванти та ізокошти. Правило мінімізації витрат та рівновага виробника.

4.3. Економічний та бухгалтерський підходи до оцінки витрат. Явні та неявні витрати. Формування економічного, бухгалтерського та нормального прибутку.

4.4. Класифікація витрат у короткостроковому і довгостроковому періодах (постійні, змінні, сукупні, середні та граничні). Вплив масштабу виробництва на рівень витрат.

5. Ринкові структури та конкуренція

5.1. Поняття ринкової структури та критерії їх класифікації.

5.2. Характеристика ринку досконалої конкуренції. Оцінка ефективності ринку. Умови рівноваги підприємства у короткостроковому та тривалому періодах.

5.3. Чиста монополія: ознаки та види. Порівняння конкурентного та монопольного ринків. Суспільні втрати від діяльності монополій. Умови рівноваги монополіста.

5.4. Монополістична конкуренція: ключові риси та роль нецінової конкуренції. Рівновага виробника та ефективність цього типу ринку.

5.5. Олігополія: особливості організації ринку, основні види та економічні наслідки олігополістичної взаємодії.

Рекомендована література з розділу «Мікроекономіка»:

1. Задоя А.О., Задоя О.А. Мікроекономіка: навчальний посібник / Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. 148 с. URL: <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f0d386ea-4c9e-4986-902a-dfe037f2b8db/content>

2. Корогодова О.О., Тимошенко Н.Ю., Іванова Т.В. Основи економічної теорії: самостійна робота : навч. посіб. з дисц. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 181 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/39766>

3. Макро- та мікроекономіка: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / М.С. Бріль, О.М. Кліменко, А.В. Литвиненко та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, доцента М.А. Машенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 214 с. URL: <https://tinyurl.com/rums7c3s>

4. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.М. Каменева, М.В. Косич, О.Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с. URL: <https://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/8611>

5. Мікроекономіка: навчальний посібник. Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 176 с. URL: <https://tinyurl.com/rums7c3s>

6. Мікроекономіка: навчальний посібник / С.В. Васильєв, Є.А. Кобець, О.О. Масляєва. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/server/api/core/bitstreams/69e4a606-7e87-434f-b831-41fcc6d6d621/content>

Перелік тем та їх зміст з розділу «МАКРОЕКОНОМІКА»

1. Макроекономічні показники та система національних рахунків

1.1. Ключові індикатори СНР: Валовий внутрішній продукт (ВВП), Валовий національний продукт (ВНП), Чистий внутрішній продукт та Національний дохід. Методичні підходи до розрахунку ВВП.

1.2. Вимірювання рівня цін. Індекс споживчих цін. Розмежування номінального та реального ВВП. Роль дефлятора ВВП у коригуванні показників. Процеси інфлювання та дефлювання.

1.3. Функції споживання та заощадження в макроекономічному аналізі. Схильність до споживання та заощадження (гранична та середня). Чинники, що визначають споживчу поведінку домогосподарств.

1.4. Інвестиції: економічна суть, класифікація та види (валові, чисті, реальні, фінансові, прямі та портфельні). Специфіка венчурного та безризикового інвестування. Автономні та похідні інвестиції. Ефект мультиплікатора інвестицій.

1.5. Аналіз сукупних видатків та рівноважний рівень ВВП. Сутність «кейнсіанського хреста». Мультиплікатори видатків та податків. Поняття рецесійного та інфляційного розривів.

2. Сукупний попит і сукупна пропозиція

2.1. Структура та чинники сукупного попиту. Цінові та нецінові детермінанти. Аналіз переміщення кривої сукупного попиту.

2.2. Сукупна пропозиція: сутність та фактори впливу. Динаміка сукупної пропозиції у короткостроковому та довгостроковому часових періодах.

2.3. Встановлення загальної ринкової рівноваги (модель AD-AS).

3. Макроекономічна нестабільність та циклічність розвитку

3.1. Економічний цикл та характеристика його основних фаз. Причини коливань економічної активності. Типологія циклів за тривалістю (малі, середні, довгі).

3.2. Інфляційні процеси: причини, форми прояву та вплив на економіку. Визначення рівня та темпів інфляції. Напрями антиінфляційної політики держави.

3.3. Безробіття як макроекономічне явище. Види безробіття: фрикційне, структурне та циклічне. Поняття природної норми та фактичного рівня безробіття.

4. Грошово-кредитна сфера та державне регулювання

4.1. Структура грошового ринку та характеристика грошових агрегатів.

4.2. Попит на гроші та пропозиція грошей. Механізм депозитної мультиплікації. Умови рівноваги на грошовому ринку.

4.3. Монетарна політика: стратегічні цілі та інструменти реалізації (політика обмеження та розширення грошової маси).

4.4. Фіскальна політика держави: дискреційні та автоматичні заходи регулювання. Податковий вплив та крива Лаффера.

4.5. Економічне зростання: типи (екстенсивний, інтенсивний) та фактори стимулювання.

4.6. Роль людських ресурсів у сучасному розвитку. Концепція сталого людського розвитку. Компоненти індексу людського розвитку (ІЛР).

4.7. Соціальна політика держави: об'єкти, суб'єкти та інструментарій реалізації.

4.8. Система державних соціальних стандартів: сутність прожиткового мінімуму та мінімальних гарантій в оплаті праці та пенсійному забезпеченні.

Рекомендована література з розділу «Макроекономіка»:

1. Корогодова О.О., Тимошенко Н.Ю., Іванова Т.В. Основи економічної теорії: самостійна робота : навч. посіб. з дисц. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 181 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/39766>

2. Макроекономіка: конспект лекцій у структурно-логічних схемах / О.А. Кулініч, Я. М. Котко. Електрон. дані. Х.: ДБТУ, 2024. 117 с. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/items/609dfb26-7745-48b5-885a-95ab40679933>

3. Макроекономіка. Конспект лекцій : навч. посіб. / Ю.М. Бажал. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ : НаУКМА, 2024. 41 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/4ce5947a-db7b-4129-a9ad-7e53b2f2bf75>

4. Макро- та мікроекономіка: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / М.С. Бріль, О.М. Кліменко, А.В. Литвиненко та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, доцента М.А. Машенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 214 с. URL: <https://tinyurl.com/rums7c3s>

5. Яковенко Л., Степаненко С. Макроекономіка : навчальний посібник для студентів. Полтава: Окрон, 2021. 152 с.

Перелік тем та їх зміст з розділу «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

1. Основи функціонування підприємства

1. Основи функціонування підприємства в ринковому середовищі

1.1. Підприємство як провідний суб'єкт господарювання. Ключові вектори діяльності: маркетинговий, інноваційно-виробничий, фінансовий та управлінський.

1.2. Організаційно-правові форми підприємств та їхніх об'єднань.

1.3. Аналіз середовища господарювання: взаємодія факторів внутрішнього, проміжного (галузевого) та зовнішнього макросередовища.

2. Організація та стратегічне управління підприємством

2.1. Базові функції управління: планування, організація, мотивація та контроль. Система методів менеджменту: економічні, організаційні та соціально-психологічні.

2.2. Архітектура організаційних структур: від лінійних до дивізіональних та матричних моделей.

2.3. Виробнича структура та роль соціальної інфраструктури підприємства.

2.4. Сучасні форми організації виробничих процесів: концентрація, спеціалізація, кооперування та диверсифікація діяльності. Процеси конверсії в сучасних умовах.

3. Планування та аналітичне забезпечення діяльності

3.1. Методологія планування: стратегічні орієнтири, тактичні завдання та оперативне управління.

3.2. Бізнес-планування інноваційних проєктів: структура та зміст ключових розділів (маркетингова стратегія, виробнича програма, фінансовий план та управління ризиками).

3.3. Основи економіко-математичного аналізу. Класифікація моделей та вимоги до їхньої адекватності. Концепція «чорної скриньки» у системному аналізі. Етапи розробки прикладних моделей.

3.4. Оцінювання взаємозв'язку між економічними показниками. Кореляційний аналіз та критерії статистичної значущості зв'язків.

4. Ресурсний потенціал та інноваційна політика

4.1. Капітал у необоротних активах: видова структура, механізми амортизації та показники ефективності використання (фондовіддача, фондомісткість).

4.2. Оборотний капітал підприємства: склад, структура та аналіз оборотності.

4.3. Управління інтелектуальним капіталом: нематеріальні ресурси та активи, особливості їхнього обліку та відтворення.

4.4. Інновації як чинник конкурентоспроможності Розгляд ролі нововведень у забезпеченні стратегічних переваг підприємства на ринку. Дослідження етапів інноваційного процесу – від виникнення ідеї та проведення науково-дослідних робіт до практичного впровадження та масового розповсюдження. Аналіз сучасних світових тенденцій технологічного розвитку та їхнього впливу на трансформацію галузей економіки.

4.5. Державна підтримка та стратегічне планування інновацій. Вивчення прямих та опосередкованих механізмів державного стимулювання інноваційної діяльності. Методологія формування інноваційної стратегії підприємства, що включає визначення пріоритетних напрямів технологічного оновлення та вибір моделі інноваційної поведінки в умовах невизначеності.

4.6. Управління інноваційним розвитком та інформаційне забезпечення. Дослідження методів управління організаційними змінами, що виникають у процесі впровадження інновацій. Організація постійного моніторингу ринку новітніх технологій та розбудова системи інформаційного забезпечення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо розвитку підприємства.

4.7. Оцінювання та комерціалізація інноваційних проєктів. Вивчення методів комплексного економічного оцінювання ефективності інноваційних проєктів з урахуванням ризиків та часового фактору. Розгляд механізмів комерціалізації результатів науково-технічної діяльності, включаючи вихід на

ринок із новими продуктами та передачу прав на об'єкти інтелектуальної власності.

5. Витрати, ціноутворення та результативність діяльності

5.1. Формування собівартості продукції. Структура операційних витрат за елементами та статтями калькуляції.

5.2. Політика ціноутворення: функції ціни та методи її встановлення. Види цін у сучасній системі обміну.

5.3. Фінансові результати: механізм формування доходу, валового та чистого прибутку.

5.4. Співвідношення результатів та витрат: оцінка економічного ефекту та ефективності діяльності.

6. Економіка праці та управління персоналом

6.1. Кадрова політика підприємства. Сучасні теорії та методи мотивації персоналу. Формування інноваційної активності персоналу.

6.2. Економічна сутність заробітної плати. Номінальний та реальний дохід працівника. Системи та форми оплати праці.

6.3. Розвиток соціально-трудових відносин на засадах соціального партнерства. Дослідження механізмів взаємодії держави, роботодавців та найманих працівників як ключових суб'єктів ринку праці. Аналіз узгодження інтересів сторін у межах колективно-договірного регулювання з метою створення сприятливих умов для активізації інноваційної активності підприємств. Розгляд ролі соціальних гарантій та стимулів у підвищенні інтелектуального потенціалу персоналу та залученні працівників до процесів технологічного оновлення виробництва.

Рекомендована література з розділу «Економіка підприємства»:

1. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2024. 700 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_finan/ekonomika-pidpryyemstva-2020_compressed.pdf

2. Захарченко В.І., Балахонова О.В., Меркулов М.М. Економіка підприємства: навч. посібник. К.: Вид-во ПП «Магнолія 2006», 2024. 300 с

3. Копитко М.І., Блага Н.В. Управління інноваціями та інвестиціями: навч. посібник у схемах і таблицях. 2-ге вид., допов. і перероб. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 296 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4973/1/Kopytko-Blaha.pdf>

3. Лисак О.І., Андреева Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навч. посібник. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с. URL: https://www.tsatu.edu.ua/et/wp-content/uploads/sites/33/lisak-o.i.-andryeyeva-l.o.-boltyanska-l.o.-ekonomika-pidpriyemstva-navchalnij-posibnik_compressed.pdf

4. Мацибора В.І., Збарський В.К., Мацибора Т.В. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Каравела, 2023. 320 с.

5. Юринець З.В., Гнилянська Л.Й., Юринець Р.В. Управління інноваційним розвитком: навчальний посібник. Львів: СПОЛОМ, 2021. 132 с. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/Upravlinnia-innovatsiynym-rozvytkom.pdf>

Перелік тем та їх зміст з розділу «СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН»

1. Міжнародна економічна система

1.1. Структура сучасної світової економіки. Вивчення сукупності національних економік та їх взаємозв'язків. Розгляд міжнародного поділу праці як спеціалізації країн на виробництві певних благ для обміну ними.

1.2. Суб'єкти та багаторівнева архітектура. Аналіз діяльності фірм (мікрорівень), держав (макрорівень) та інтеграційних угруповань і глобальних інституцій (мегарівень) у світовому просторі.

1.3. Класифікація форм співробітництва. Систематизація основних каналів взаємодії: торгівля, фінансові потоки, міграція людських ресурсів та обмін інтелектуальною власністю.

2. Міжнародна торгівля в сучасних умовах

2.1. Еволюція теоретичних підходів. Розгляд класичних ідей Сміта і Рікардо про переваги, а також сучасних моделей, що враховують ефекти масштабу та технологічні відмінності.

2.2. Форми та методи торговельних операцій. Ознайомлення з показниками обсягу, структури та динаміки експорту/імпорту як індикаторів відкритості економіки.

2.3. Сучасна типологія угод. Вивчення специфіки бартеру, клірингу та кооперації. Аналіз преференційних режимів, що надають переваги окремим партнерам у торгівлі.

2.4. Організація міжнародного обміну. Дослідження механізмів біржової торгівлі та аукціонів як засобів встановлення світових цін на стандартизовані товари.

2.5. Правове забезпечення та ІНКОТЕРМС-2020. Формування навичок підготовки зовнішньоторговельних контрактів та застосування правил розподілу відповідальності між продавцем і покупцем.

2.6. Державне та міжнародне регулювання. Вивчення тарифних інструментів та класифікації нетарифних методів регулювання Конференції Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД). Оцінювання впливу торговельної політики на економічну безпеку країни та конкурентоспроможність національних виробників на зовнішніх ринках.

2.7. Торгівля послугами за стандартами ГАТС. Вивчення специфічних способів постачання послуг (транскордонне надання, комерційна присутність тощо) у межах регулювання СОТ.

3. Глобальний рух капіталу та інвестиційні ринки

3.1. Тенденції переміщення капіталу. Дослідження причин відтоку та притоку капіталу в умовах лібералізації фінансових ринків.

3.2. Прямі іноземні інвестиції та портфельне інвестування. Аналіз прямих іноземних інвестицій як інструменту контролю над підприємством порівняно з пасивним володінням цінними паперами.

3.3. Структура фінансового ринку. Вивчення особливостей торгівлі акціями, облігаціями та деривативами (ф'ючерсами, опціонами) для хеджування фінансових ризиків.

3.4. Інвестиційна привабливість України. Моніторинг позицій країни у міжнародних рейтингах та аналіз чинників, що стримують залучення іноземного капіталу.

3.5. Міжнародно-правове регулювання інвестицій Застосування Угоди про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи та двосторонніх договорів для захисту інвесторів від некомерційних ризиків. Вивчення міжнародних стандартів щодо захисту капіталу від примусового вилучення та обмежень на вивезення прибутків.

4. Світовий ринок праці та міграційна політика

4.1. Форми трудової міграції. Визначення соціально-економічної сутності еміграції та імміграції, а також процесів повернення мігрантів (реїміграція).

4.2. Географія та наслідки міграції. Аналіз впливу «відтоку мізків» на країни-донори та економічного ефекту від залучення робочої сили країнами-реципієнтами.

4.3. Сегментація ринку та роль міжнародної організації праці. Дослідження стандартів гідної праці, боротьби з неформальною зайнятістю та інструментів регулювання міграційних квот.

4.4. Трудовий потенціал України. Аналіз сучасних викликів масової еміграції та можливостей інтеграції українців у європейський ринок праці.

5. Міжнародний технологічний трансфер

5.1. Способи передачі технологій. Порівняння ліцензійних угод, франчайзингу та «ноу-хау» як засобів комерціалізації наукових розробок.

5.2. Захист інтелектуальної власності. Вивчення ролі Всесвітньої організації інтелектуальної власності та Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності у забезпеченні прав на винаходи та торговельні марки в глобальному масштабі. Дослідження міжнародних механізмів координації зусиль держав щодо охорони авторських прав, патентів та промислових зразків для запобігання недобросовісній конкуренції на світових ринках.

5.3. Пріоритети України. Визначення галузей з високим потенціалом експорту технологічних рішень та імпорту критично важливих інновацій.

6. Валютно-фінансова система та розрахункові відносини

6.1. Валютні курси та режими. Вивчення чинників, що впливають на попит та пропозицію валюти, а також еволюції систем (від «золотого стандарту» до сучасної Ямайської системи).

6.2. Валютний ринок та операції. Ознайомлення з механізмом роботи міжбанківського ринку та специфікою термінових валютних операцій.

6.3. Валютна політика держави. Аналіз використання валютних інтервенцій та дисконтної політики для стабілізації національної грошової одиниці.

6.4. Міжнародний кредит та зовнішній борг. Дослідження функцій МВФ та Світового банку у підтримці платіжних балансів та реструктуризації боргів.

6.5. Форми розрахунків та кліринг. Огляд банківських інструментів (акредитиви, інкасо) та систем взаємного зарахування вимог.

6.6. Платіжний баланс. Аналіз методів врівноваження дефіциту платіжного балансу та оцінка його впливу на макроекономічну стабільність.

7. Процеси міжнародної економічної інтеграції

7.1. Етапи інтеграційного розвитку. Послідовний розгляд трансформації зв'язків: від скасування мит до створення єдиної валюти та спільної політики.

7.2. Європейська інтеграція та безпекові аспекти розвитку. Оцінка переваг для бізнесу від вільного доступу до ринків Європейського Союзу в межах поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Вивчення економічної складової співробітництва з НАТО як гаранта стабільності інвестиційного клімату та стимулу для розвитку високотехнологічних галузей промисловості.

7.3. Ефекти інтеграції. Аналіз «створення торгівлі» та «відхилення торгівлі» як наслідків приєднання країни до економічних блоків.

Рекомендована література з розділу «Система міжнародних економічних відносин»:

1. Задоя А.О., Магдич А.С., Задоя О.А. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник. Ч. 1. Дніпро: Університет ім. Альфреда Нобеля, 2022. 142 с. URL: <https://ir.duan.edu.ua/bitstreams/5e96fc65-0b1e-47da-b44e-f9cdfaf4dfff/download>

2. Кушнір Н.О., Заяць О.І. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 360 с.

3. Лютак О.М., Баула О.В., Галазюк Н.М. та ін. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Ч. 1: навч. посібник. Луцьк: ЛНТУ, 2022. 324 с. URL: <https://tinyurl.com/4mpnchpw>

4. Мазаракі А.А., Мельник Т.М. Міжнародні економічні відносини : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 612 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjIYNw==/1eb6977390c2f309b01466daf10f0fdc.pdf>

5. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. д. е. н., професора А.І. Крисоватого, д.е.н., професора Р.Є. Зварича. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 662 с. URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/13661f3f-6de6-4809-a7ce-5f21d92d0031/content>

Голова фахової атестаційної комісії

Марина СЕМИКІНА